

УДК 338

Сергій Співак

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Serhii Spivak

ACTIVATION OF ENTERPRISES' INNOVATION ACTIVITY

Розвиток національної економіки України передбачає суттєву активізацію інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. Інноваційна активність підприємств, готовність до змін, визначає конкурентоспроможність підприємства, сприяє зміцненню позицій на ринку.

Інноваційно-активне підприємство - це підприємство, що здійснює і використовує нові або удосконалені товари, технологічні процеси чи інші види інноваційної діяльності. У зв'язку з цим, під інноваційною активністю слід розуміти динамічну, цілеспрямовану діяльність по створенню, освоєнню у виробництво і просуванню на ринок різноманітних нововведень з метою отримання комерційної вигоди і конкурентних переваг [1, с.202]. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність» інноваційним визнається суб'єкт господарювання будь-якої форми власності, якщо більше ніж 70 відсотків обсягу його продукції (у грошовому вимірі) за звітний податковий період є інноваційна продукція [2].

Досліджуючи інноваційну активність промислових підприємств в Україні, слід відзначити збільшення питомої ваги підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, за рахунок збільшення їх загальної кількості (табл. 1).

Таблиця 1

Інноваційна активність промислових підприємств в Україні за період 2005-2016 рр.

Роки	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %	Загальна сума витрат на інноваційну діяльність, млн. грн.	У тому числі за основними напрямками, млн.грн.			
			Придбання машин та обладнання пов'язані з впровадженням інновацій	Дослідження і розробки	придбання нових технологій	інші витрати
2006	11,2	6160,0	3489,2	992,9	159,5	563,7
2007	14,2	10850,9	7471,1	986,5	328,4	2064,9
2008	13,0	11994,2	7664,8	1243,6	421,8	2664,0
2009	12,8	7949,9	4974,7	846,7	115,9	2012,6
2010	13,8	8045,5	5051,7	996,4	141,6	1855,8
2011	16,2	14333,9	10489,1	1079,9	324,7	2440,2
2012	17,4	11480,6	8051,8	1193,6	47,0	2185,5
2013	16,8	9562,6	5546,3	1638,4	87,0	2290,9
2014	16,1	7695,9	5115,3	1754,6	47,2	778,8
2015	17,3	13813,7	11141,3	2039,5	84,9	548,0

Джерело: Складено автором на основі [3]

З табл. 1. Видно, що відбувається поступове зростання питомої ваги інноваційно активних підприємств, зокрема у 2006 році показник становив 11,2%, в посткризовий

період, а саме у 2009 році попри зниження становить 12,8% і зростає до показника 17,3% у 2015 році. Також, необхідно відмітити позитивну динаміку зростання загальної суми витрат на інноваційну діяльність, відповідний показник зріс із 6160,0 млн. грн. у 2006 році до рівня 13813,7 млн. грн. у 2015 році. Значна частка суми витрат спрямовувалася на придбання машин та обладнання, що пов'язане з впровадженням інновацій, даний показник становить майже 80% у загальній структурі витрат. Таким чином, починаючи з 2009 року зростає інноваційна активність промислових підприємств України. За видами економічної діяльності лідерами з інноваційної активності у 2015 році є [4, с.541]:

- Виробництво фармацевтичних продуктів та препаратів – 47,5%;
- Машинобудування – 30,5%;
- Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення – 28,6%;
- Виробництво хімічної продукції – 27,0%;
- Металургійне виробництво – 20,2%;
- Виробництво харчових продуктів – 18,1%;
- Виробництво меблів – 14,1%;
- Текстильне виробництво – 13,2%.

У розвинутих країнах одним з найбільш розповсюджених методів фінансового забезпечення інноваційної діяльності є залучення коштів сторонніх інвесторів, що здійснюється переважно через емісію цінних паперів. В Україні найбільшу частку фінансування інноваційної діяльності підприємства здійснюють за рахунок фонду власних коштів питома вага, яких збільшується, а обсяги іноземного інвестування реалізації інновацій зменшуються, що є негативним фактором для активізації інноваційної діяльності.

Низький рівень інноваційної діяльності є наслідком внутрішньо економічних процесів, а саме: відсутність стимулювання розвитку інновацій; низький рівень заощаджень фізичних та юридичних осіб для здійснення інноваційної діяльності; відсутність державних інвестицій та програм активізації інноваційної діяльності; висока енерго- та ресурсоемність виробництв; низькі темпи освоєння нових інноваційних технологій; низька активність вітчизняних інноваційних підприємств.

За результатами здійсненого дослідження необхідно відмітити низький рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств, що зумовлений невдалими реформами у сфері інноваційно-інвестиційної діяльності, а також низькими фінансовими можливостями суб'єктів господарювання, які використовують для реалізації інноваційних проектів власні фінансові ресурси.

Тому для активізації інноваційної діяльності в країні необхідно провести реформи у сфері державної політики з регулювання інновацій та інвестицій; формування та розвитку нової системи фінансово-кредитного забезпечення інновацій; стимулювання генерування та реалізацію інноваційних проектів; зниження ризиків інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств.

Список використаних джерел:

1. Экономическая энциклопедия /Науч. ред. совет изд-ва «Экономика»; Ин-т экон. РАН; ред. Л.И. Абалкин – М.: ОАО «Издательство «Экономика». – 1999. – 1055с.
  2. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 36. – С.266.
  3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua. – Назва з екрану.
- Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році». – К.: НІСД, 2016. – 688 с.